

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 158/08-7

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. mája 2008 prerokoval vyhlásenie JUDr. M. S., B., o odmietnutí sudcu Ústavného súdu Slovenskej republiky Juraja Horvátha pre jeho predpojatosť v rozhodovaní veci vedenej pod sp. zn. Rvp 1285/08 a takto

r o z h o d o l :

Sudca Ústavného súdu Slovenskej republiky Juraj Horváth je vylúčený z výkonu sudcovskej funkcie vo veci vedenej pod sp. zn. Rvp 1285/08.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. apríla 2008 doručená sťažnosť JUDr. M. S., B. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta predpojatosť sudcu Ústavného súdu Slovenskej republiky Juraja Horvátha podľa § 28 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) vo veci vedenej pod sp. zn. Rvp 1285/08.

Sťažnosť bola v súlade s rozvrhom práce ústavného súdu na rok 2008 pridelená na prerokovanie a rozhodnutie III. senátu ústavného súdu, pričom sudcom spravodajcom je predseda tohto senátu.

Sťažovateľka v sťažnosti uplatnila námietku zaujatosti voči sudcovi ústavného súdu Jurajovi Horváthovi, „voči ktorému sťažovateľka podala ústavnú sťažnosť zo dňa 27. 12. 2007, ktorá bola doručená Ústavnému súdu SR dňa 5. 1. 2008 a ktorá je podrobne špecifikovaná v bode 1 tohto odmietnutia pre predpojatost“, a požiadala o jeho vylúčenie. V bode 1 sťažovateľka uviedla:

„Dňa 5. 1. 2008 sťažovateľka doručila na Ústavný súd SR ústavnú sťažnosť, ktorou sa domáha, aby ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľky JUDr. M. S. na zákonného sudcu upravené v čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo na rozhodnutie na nezávislom a nestrannom súde upravené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo na právny štát upravené v čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozhodnutím Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. PL. ÚS 103/07-45 zo dňa 27. 6. 2007 vydanom v konaní vedenom pod č. Rvp 1199/06 porušené bolo a to tým, že: Ústavný súd Slovenskej republiky rozhodoval o žiadosti Generálneho prokurátora SR o vydanie súhlasu na trestné stíhanie sťažovateľky (uznesenie č. PL. ÚS 103/07-45 zo dňa 27. 6. 2007) v pléne v súlade s čl. 131 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, pričom v súlade s ust. § 2 z. č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov plénum tvorilo všetkých 13 sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky, t. j. aj JUDr. Juraj Horváth (...), nezákonný sudca, ktorý mal byť z výkonu funkcie ústavného sudcu odvolaný podľa čl. 138 ods. 2 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky, a teda prijaté Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky č. PL. ÚS 103/07-45 zo dňa 27. 6. 2007 je protiústavné a protizákonné.“

K vyhláseniu o predpojatosti sa sudca ústavného súdu Juraj Horváth vyjadril tak, že sa necíti byť predpojatý ani pre pomer k veci, ani pre pomer k účastníkom, a predložil vec na postup podľa § 28 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

II.

Podľa ustanovenia § 27 ods. 1 zákona o ústavnom súde je sudca vylúčený z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vo veci, ak so zreteľom na jeho pomer k veci, k účastníkom konania alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o jeho nepredpojatosti.

Podľa § 28 ods. 1 zákona o ústavnom súde účastník konania môže vyhlásiť, že niektorého zo sudcov odmieta pre jeho predpojatosť. Ak dôvody, ktoré vedú k vyhláseniu o odmietnutí sudcu pre jeho predpojatosť vznikli do začiatku ústneho pojednávania, môže ju účastník konania vyhlásiť najneskôr na začiatku ústneho pojednávania.

Podľa ustanovenia § 28 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak ide o rozhodovanie v senáte ústavného súdu, o vylúčení sudcu pre predpojatosť rozhodne iný senát.

Podľa čl. III bodu 1 rozvrhu práce ústavného súdu na rok 2008 o vylúčení sudcu pri rozhodovaní v senáte podľa § 28 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhoduje III. senát, ak ide o sudcov II. senátu.

Obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu, čo znamená, že súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutia vo veci. Nestranný súd poskytuje všetkým účastníkom konania rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok, pokiaľ súd má právomoc o takomto práve rozhodnúť (II. ÚS 71/97).

Základné právo na prerokovanie a rozhodnutie veci nestranným súdom je v občianskom súdnom konaní garantované prostredníctvom inštitútu vylúčenia sudcu z ďalšieho prerokovávania a rozhodnutia pre zaujatosť. Z uvedeného dôvodu možno sudcu vylúčiť buď na návrh účastníka súdneho konania, alebo na základe návrhu samotného

sudcu. Obsahom práva na prerokovanie veci pred nestranným súdom nie je však povinnosť súdu vyhovieť návrhu oprávnených osôb a vylúčiť nimi označeného sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prerokovanie veci nestranným súdom je len povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodnutia veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97).

Nestrannosť treba skúmať z dvoch hľadísk, a to zo subjektívneho hľadiska nestrannosti, t. j. v danom prípade treba zistiť osobné presvedčenie sudcu prerokovávajúceho prípad, a z objektívneho hľadiska nestrannosti, t. j. v danom prípade treba zistiť, či sú poskytnuté dostatočné záruky na vylúčenie akejkoľvek pochybnosti v danom smere. V prípade subjektívneho hľadiska nestrannosti sa nestrannosť sudcu predpokladá až do predloženia dôkazu opaku (Piersack v. Belgicko – rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva – ďalej len „európsky súd“ z 1. októbra 1982).

Nemožno sa uspokojiť len so subjektívnym hľadiskom nestrannosti, ale treba skúmať, či sudca poskytuje záruky nestrannosti aj z objektívneho hľadiska. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho hľadiska sudcu, ale podľa vonkajších objektívnych skutočností. V danom prípade platí tzv. teória zdania, podľa ktorej nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť v očiach strán. Spravodlivosť nielenže má byť vykonávaná, ale sa musí aj javiť, že má byť vykonávaná (Delcourt v. Belgicko – rozsudok európskeho súdu zo 17. januára 1970). Sudca sa má objektívne javiť v očiach strán, že je nestranný, a zároveň musí byť vylúčená akákoľvek vonkajšia oprávnená pochybnosť o jeho nestrannosti.

Existencia nestrannosti musí byť určená podľa subjektívneho hľadiska, to znamená na základe osobného presvedčenia a správania konkrétneho sudcu v danej veci, a tiež podľa objektívneho hľadiska, teda zisťovaním, či sudca poskytoval dostatočné záruky, aby bola z tohto hľadiska vylúčená akákoľvek oprávnená pochybnosť (III. ÚS 16/00). Nestrannosť sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť.

Nestrannosť sudcu obyčajne definovaná ako absencia predsudku alebo zaujatosti sa z pohľadu čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd môže posudzovať na základe dvoch rôznych prístupov. Možno rozlišovať subjektívny prístup, pri ktorom sa skúma stav mysle sudcu, teda to, čo si sudca v danej situácii myslel vo svojom vnútornom fóre, a objektívny prístup, pri ktorom sa skúma, či sudca poskytuje dostatočné záruky, aby bola vylúčená každá pochybnosť o jeho nestrannosti. Objektívny prístup spočíva v otázke, či nezávisle na osobnom správaní sudcu určité overiteľné skutočnosti neumožňujú pochybovať o jeho nestrannosti. V tomto smere i zdanie môže byť dôležité. Mal by byť vylúčený každý sudca, u ktorého sa možno oprávnene obávať, že mu chýba nestrannosť. Ide o dôveru, ktorú musia mať sudy pri stranách v demokratickej spoločnosti (Padovani v. Taliansko – rozsudok európskeho súdu z 26. februára 1993). Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti zákonného sudcu je to, či obava účastníka konania je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar v. Spojené kráľovstvo).

Judikatúra európskeho súdu vyžaduje, aby sa obava z nedostatku nestrannosti zakladala na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného. Existencia oprávnených pochybností závisí od posúdenia konkrétnych okolností prípadu. Tzv. objektívna nestrannosť sa teda posudzuje nie podľa subjektívneho postoja sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Sudca môže byť subjektívne absolútne nestranný, ale i napriek tomu môže byť jeho nestrannosť vystavená oprávneným pochybnostiam vzhľadom na jeho status, rôzne funkcie, ktoré postupne vo veci vykonával, alebo vzhľadom na jeho pomer k veci, k stranám konania, ich právnym zástupcom, svedkom a pod. Z tohto hľadiska preto nezáleží ani na tom, že sudca sa k návrhu na jeho vylúčenie vyjadril v zmysle, že sa vnútorne necíti byť zaujatý. Rozhodujúce nie je jeho stanovisko, ale existencia objektívnych skutočností, ktoré vzbudzujú pochybnosť o jeho nestrannosti v očiach strán a verejnosti.

V obdobnej veci vedenej ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 467/06 sudca Juraj Horváth sám predložil vyhlásenie o svojej prodpajatosti a bol v tejto veci vylúčený z výkonu sudcovskej funkcie.

Aj v tom prípade sa vyjadrenia na osobu sudcu týkali problematiky, ktorú nastolila sťažovateľka.

Ústavný súd snažiac sa o to, aby rovnaká nastolená otázka bola riešená zhodným spôsobom i napriek vyjadreniu dotknutého sudcu mal na zreteli objektívnu nestrannosť sudcu, ktorá je v konečnom dôsledku aj nestrannosťou rozhodujúceho senátu, a preto vylúčil sudcu Juraja Horvátha z rozhodovania predmetnej veci.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. mája 2008